

LBRIS

We know
books

IONEL TEODOREANU

FATA DIN ZLATAUST

ROMAN

Cap. I

Corpul Didactic în vibrație

Iată faptele premergătoare și exterioare scandalului, dar care au contribuit de ajuns de apăsător la severitatea pedepsei dată de plenul consiliului profesoral elevei Enăchescu, din clasa a opta.

Diriginta acestei clase era domnișoara Elvira Gavrițaș, doctor în filosofie de la Erlangen.

— Eu prin sudoarea frunții *am ajuns*, — spunea ea mai ales bur-sierelor interne. Deci, asudați, fetelor!

Dar elevele observaseră că profesoara n-asuda niciodată pe frunte, — coșuri da, sudoare nu; — în schimb, subțioarele intelectualei, și iarna și vara, fie rochia de culoare închisă, fie de culoare deschisă, fie cu mâneci, fie fără, — aveau acele discuri de umbră jilavă ale femeilor cu bust opulent și pori activi, discuri a căror acțiune optică pe cât olfactivă, impresionează convergent și nasul și ochiul. În consecință, totalizând sudorile didactice și titlul obținut prin ele, elevele o botezaseră: „Domnișoara Doctor Sous-bras”, sau mai pe scurt, D.D.S.B.. Circula prin cursul superior următoarea perifrază a cunoscutului adagiu: „Apa trece, pietrele rămân”; D.D. pleacă din clasă, dar S.B. — adică mirosul — rămâne.

Avea o față roșie și grasă de rodie unsă cu lanolină, și suferea de invazii de ulcioare pe mucoasele pleoapelor veșnic sanghinolente, de culoarea icrelor de somon.

Foarte apreciată și oarecum temută printre profesoare, din cauza titlului, a energiei masculine — era și membră în Consiliul Municipal; — a virtuții — împărțea femeile în două categorii: „Weib”, — adică muiereste, reproducătoare, factori zoologici, și „femei”, adică fecioare virilizate prin titlul de doctor, misionare în colonia vieții fiziologice; și din cauza „gurii”, numită respectuos și ipocrit elocință. Între ele, profesoarele o numeau „țafa de la Erlangen” — autoarea poreclei

era „mignona Margareta”, profesoara de franceză —, dar binevoitor și înim admirativ, așa cum i-ai spune lui Napoleon „micul caporal”.

Fascistă, fiindcă vedea în Mussolini personificarea latină a imperialismului german; militaristă și antisemită, — avea o teamă patologică de șoareci și lilieci — „fiindcă-s mici și moi” —, teamă cavalereste recunoscută și botezată bonom, călcâiul lui Achille.

Pe Freud nu-l admitea, nici în cancelarie, nici în clasă, socotindu-i teoriile, ca și pe ale lui Rousseau, drept autobiografii și autoanalize ale unui obsedat sexual, valabile pentru un „caz”, sau pentru alte „cazuri”, nu pentru o generalitate normală.

— Îl resping, fetelor.

Fără să adauge „cu indignare”, unele fete cu părinții politiciani înțelegeau cum îl respinge, și își stăpâneau zâmbetul — sau îl emiteau clandestin, — fiindcă formula aplicată lui Freud era importată de la Primărie, din dezbaterile municipale, unde Consilierii respingeau cu indignare acuzațiile unei „anumite prese”, sau ale unor anumiți domni.

Revoluționase ierarhia școlară a băncilor, trecând pe elevele bune la fund — fostele galerii ale corigentelor, — iar pe cele slabe în față, fostele fotolii de orchestră ale premiantelor.

În calitate de doctor în filosofie și de Dirigintă, trebuia să-și cunoască și să-și domine pupilele didactice.

— Fetele mele? aici, spunea ea bătându-se peste faimoasa frunte cu mâna; aici am harta psihologică a fiecăreia. Precis.

Avea o particulară slăbiciune pentru acest cuvânt, aruncat în sarjă lapidar finală; tot de la Primărie îl luase, ca și terenul pentru casă.

Își împărțea elevele în trei categorii: afectivele, cogniționalele și voliționalele.

Pe afective le disprețuia: „cloștele”, adică viitoarele mame.

Pe cogniționale le considera cu o indulgență solitudin.

Pe voliționale le aprecia acordându-le un tratament preferențial.

Lui Enăchescu îi pusese, încă din clasa șaptea, diagnosticul „volițională”, de la prima lecție, când făcuse cunoștință cu fetele, rânduindu-le în bănci scurt, militareste, după o afundă privire — sondaj psihic — și un sumar interogator.

— Dumneata...

Enăchescu, din banca a patra, se ridicase dreaptă: impresie favorabilă: celelalte erau cam „lălâi”.

— Date genealogice.

— Să-ncep cu părinții sau cu bunicii?

A doua impresie favorabilă. Alte eleve se codiseră, se roșiseră — ca și cum le-ar fi cerut să se desbrace, — sau începuseră cu vorbele „tataia” e deputat; sau „tăticu” e profesor universitar. Enăchescu era întâia care-și dădea seamă „precis” de semnificația pedagogică a unei genealogii.

— ... Mama a murit...

Debitase vorbele, informativ, fără tremolo în glas și fără aplecare de gene: alt punct bun.

Bunic magistrat, apoi avocat, tată avocat — ceea ce dovedea o evoluție ereditară spre combativitate; față brună cu ochi negri, dreaptă, vorbire precisă, facies energic, dentițiunea albă, privire fațșă.

— Ce carieră îți vei alege?

— Misssss... susurase ușor, opinia publică a fustelor clasei.

— Asta-i pentru afectivele frivole, — replicase D.D.S.B. „matându-le”. Enăchescu să treacă în banca din fund; n-are nevoie de supraveghere.

Trecuse, luându-și geanta; ochii verzi ai lui Sănătescu, cea mai strălucită elevă a școlii și colega de bancă, de până atunci, a lui Enăchescu, — deveniseră și mai somnoroși.

— Dumneata ai să ajungi departe fiindcă știi să vrei și vrei să știi. Precis, — epilogase D.D.S.B. mutarea onorifică, stropind cu spume oratorice pe elevele din banca întâia.

De-atunci o asculta foarte rar. Și cum pe de o parte, îi acorda creditul larg pe care-l merită voliționalele, iar pe de altă parte întrebările ei flecar discursive nu lăsau loc decât răspunsurile monosilabice, — Enăchescu avea când 9, când 10, pentru un „da” sau un „nu” intercalat deferent în verva lui D.D.S.B.; 9 când D.D.S.B. nu era prea mulțumită de zidarii casei ei în construcție, 10, când era încântată că-l *matase* pe arhitect într-o discuție pe șantier. Iar tezele lui Enăchescu, scurte, corecte și convenționale, scrise însă cu o

URDIA | We know books

caligrafie netă, citeață, plăcută la vedere, erau privite mai curând ca un desen înțărator al impresiei de ordine calmă, de energie brună, pe care i-o dădea mereu eleva Enăchescu ca o teză. Așa că de doi ani, Enăchescu avea numai note foarte bune la cursul lui D.D.S.B., datorită mai ales unei acțiuni optice.

Bănuiala apărură brusc, fără ca să-și producă de îndată efectele.

D.D.S.B. se deștepta la cinci dimineața — spălatul nu-i lua timpul util, — supraveghia construcția casei până la opt fără un sfert, făcând totodată și mișcare — suferea de constipație, — la opt fără zece trăsura Primăriei o aducea la școală, unde până la opt comenta ziarele în cancelarie și la opt precis intra în clasa a opta, începându-și lecția. Își rezervase orele matinale, fiindcă la 11 precis, trăsura Primăriei o aștepta la poarta liceului, pentru afacerile exterioare învățământului secundar.

În ziua bănuielii, D.D.S.B. venise rău dispusă, fiindcă avea un furuncul. Străzile erau pavate mizerabil, iar furunculul apărură în regiunea cea mai hurducată de trăsură.

Precis, lipsea ceva din fizionomia cotidiană a clasei. O săcăială internă: buba care-i dădea mereu conștiința trupului. O săcăială externă: acea lipsă neidentificată, care o împiedica să se concentreze, determinând-o să inventarieze mereu amănunțele clasei.

Făcea pauze între vorbe, între fraze, iritată, agresivă.

Și, în sfârșit, descoperise: lipseau din fundul clasei ochii lui Enăchescu, ochi bruni, focoși, energici. Se uitase în catalog: Enăchescu era prezentă.

— Unde-i Enăchescu?

Tăcere întrebătoare urmată de-o fugă de zâmbete și de un clocot de râsete înăbușite.

D.D.S.B. pornise spre fundul clasei, deplasare cu totul insolită, dat fiind deprinderea — și pretenția — de-a domina cu ochii.

Enăchescu adormise cu fruntea pe bancă, mascată de colega ei, Baci Eleonora, vrednică urmașă întru dimensiuni corporale, a unui căpitan de jandarmi.

— Enăchescu!

Enăchescu dormea tun.

O scuturase de umăr.

— Bine, Enăchescu?!

Se deșteptase în vibranta lumină de argint pulverizat a primăverii, dintr-un somn opac, adânc și negru, cu genele toropite ca aripile de taină ale fluturilor nopții.

Urmase o pauză lungă, fiindcă așteptau toate urechile și pândeau toți ochii.

— Am adormit, domnișoară, vă rog să mă iertați.

— Nu-i vorba de iertare, Enăchescu, — dar tocmai Tu, la lecția Mea?

Dacă Enăchescu ar fi fost o afectivă, ar fi dat-o afară din clasă, întovărășind actul manual al expulzării cu vreo expresie națională, ca de pildă: Marș, puturoaso!; dacă ar fi fost o cognițională, i-ar fi făcut o lungă morală în fața elevelor, cu citate germane, englezești, grecești și latinești și poate și cu digresii asupra fascismului și a energiei spartane. Dar fiindcă Enăchescu era o volițională, se mărginise s-o privească, dând ochilor ei acel voltaj suprem care preface gândurile în unde energetice și tăcerile în cnuturi metapsihice. D.D.S.B. prețuia aceste clipe de tăcere, așa cum cei timizi își preamăresc întâmplătoarele lor clipe de volubilitate. Din nenorocire, pintenul furunculului îi interzicea neclintirile statutare.

— Enăchescu, ce-i cu ochii tăi?

Enăchescu se trezea de-a binelea.

— Nimic, domnișoară.

— Cum nimic, Enăchescu? Asta-i nimic! Și cu degetul îi pipăise conturul aproape vânăt al cearcănelor din jurul ochilor. Într-adevăr, semnalate de Dirigintă — adică, în limbaj școlar, scoase în factori comuni — cearcănele lui Enăchescu apăreau exorbitante. Aveau și alte eleve cearcăne la ochi — întrebarea lui D.D.S.B. făcuse să dispară sub streșină palmelor jumătate din ochii clasei, — dar parcă explicabile și în armonie cu obraji palizi, cu tenurile subicterice, cu ochii mărunți și ghemuiți, cu fețele coșuroase; pe câtă vreme, în albeața mată a obrajilor lui Enăchescu, obraji care rezistau victorioși necruțătoarei lumini de primăvară, sub fruntea ei mică și clară, împrejmuțată de păr negru, des și strălucitor, cearcănele nu mai arătau un deficit de sănătate, ci o dubioasă lipsă de somn.

— Ce faci tu noaptea, Enăchescu?

Întrebarea descuiaușă ușa secretă a tuturor inimilor, făcând să palpite tot ce-i clandestin între vis și faptă.

Părul negru umflat la tâmpile, clocotitor parcă; ochii negri, vast despicați subț frunte, negri cu unde albastre; nările nasului mic, ușor cabrate, cu o flacăra porfiră în ele; și cearcănele... Și „ce faci tu noaptea, Enăchescu?” Și toată lumina de primăvară revărsată pe fața albă cu buze roșii și cu ochi încercănați...

— Citesc, domnișoară.

Toate fetele ar fi răspuns: „Dorm, domnișoară”, — roșind sau pălind, fiindcă deși adevăr, tot minciună era o astfel de vorbă pentru un astfel de somn.

Dar răspunsul lui Enăchescu era așa de firesc, de logic și de credibil, încât mai toate fetele, cu un oftat profund dezamăgit — și totodată cu o mare ușurare — reintraseră în viața prozaică, aruncându-și ochii pe carte.

Pe punctul de-a deveni o eroină, Enăchescu rămăsese o normală elevă silitoare.

În recreație, după ce majoritatea fetelor ieșise din clasă, Sănătescu se apropiase de banca lui Enăchescu, solemnă ca o pasăre de pradă în cușcă.

— Ce faci tu noaptea?

Enăchescu ridicase din umeri, fără să se preocupe dacă Sănătescu era ironică, sau numai curioasă. Nici n-o privise.

— Citesc.

Și-i întorsese spatele, culcându-și din nou capul pe pupitru.

Preotul Traian Eusebiu Nacă — zis și Popanacă — preda latina la cursul superior. Sever în felul preoților bruni, ochioși și sprâncenați, cu glas de bas profund și cioc în loc de barbă, adică mefistofelic, — era de modă nouă: făcea baie zilnic, suprimase cocul popesc, purta ghete cu tălpi de crêpe și ciorapi cu baghetă, își îngrijea unghiile ca și preoții catolici și avea reputația că știe latinească multă, ca și camarazii săi catolici întru mâni albe și unghii trandafirii.

De modă nouă în privința culturii ș-a „manierelor”, de modă

veche însă în privința rigorii morale. Adversar neînduplecat al fustei scurte și al părului „à la garçon”, el și-l turnase băiețește pe al lui, fiindcă era preot cult și părul lung ca și barba patriarhală, nu-i decăt un semn al barbariei.

Un singur amănunt, care trecea neobservat la Școala Militară, unde preda religia și latina, era înregistrat și comentat de clasele superioare ale liceului de fete: în făptura total și diavolescă întunecată a părintelui negru din cap și până-n tălpi, cu antereu cu tot, răsărea mică, umedă, carnoasă și femeiește roșie o gură pe care musteața neagră abea o ascundea privirii fetelor.

Poate că de asta, la liceul militar, preotul avea reputația că-i îngrozitor de rău, — pe câtă vreme la liceul de fete „nici nu se compara cu profesoara de matematică”.

La liceul militar nu se mișca de pe catedră și „asculta” la fiecare lecție pe cât mai mulți.

La liceul de fete avea altă metodă: extemporalele bisăptămânale. Și-n timp ce fetele scriau, preotul cu buze roșii se plimba printre bănci, aplecându-se — ca într-o grădină parohială — când aici, când dincolo, peste un umăr, peste altul...

În ultimul timp se apleca mai des pe extemporalele elevei Enăchescu. Ce-i drept, Enăchescu ședea în banca din fund, de unde preotul putea supraveghea din spate — adică fără să fie văzut — elevele, în timpul extemporalului, respectând oarecum adagiul militar: să-ți iei dușmanul pe la spate.

Dar fetele mai observaseră că profesorul limbei moarte mirosea a flori dulci ca o cucoană preteasă de modă nouă. Avea și un foșnet femeiesc antereul lui mătăsos când trecea de pe catedră în fundul clasei, cu barbișonul viril înfipt în piept, mânilor albe la spate și ochi lucitori subț gene.

Buzele.

Foșnetul sutanei.

Mirosul de flori.

Extemporalele.

În fond, fetele erau mai curând măgulite decăt scandalizate.

Preotul nu bănuia nimic. Își făcuse reputația, o reputație bine stabilită, cum se spune.

Într-o zi dăduse fetelor dintr-a opta să traducă o odă de Horațiu. De îndată ce indicase oda, se coborâse de pe catedră, plimbându-se câțva timp în fața băncilor, prin umedul miros de cerneală al începutului de extemporal; apoi, meditativ, lăsându-se în voia pașilor, trecuse printre bănci, fără grabă, fără scop, fără itinerar, ca pe-o alee dintr-un parc.

După un timp se oprise la fereastra de lângă banca lui Enăchescu, deschizând-o. Venea de afară miros de frunză adolescentă și o adiere jilavă de liliac abea înflorit. Soarele bătea c-un avânt tânăr și în obrazul preotului și în părul elevei Enăchescu, un păr des, negru și strălucitor, cu zvârcoliri în el, cu vânat și albastru ca o revărsare de mure din coafe aduse de țigănci.

O albină venise dinspre lilioci, prin pulberile aromate ale soarelui, trecuse pe lângă obrazul preotului, roind în jurul părului negru al fetei, c-un zbor tremurător ca apropierea unui deget pățimaș și șovăielnic, până când ușoară și vibrantă s-așezase.

C-un deget, preotul o gonise.

Părul era de un negru adânc, asemeni fântânilor mănăstirești când oglindesc cerul munților înalți, din care a căzut o stea la toaca miezului de noapte.

Și iar se aplecase preotul pe extemporalul elevei Enăchescu cu ochii împăienjeniți și nările dilatate, nări de seminarist cu sânge roșu.

Căldura soarelui de primăvară deștepta în părul negru acel miros de păduri cu frunză putredă și frunză fragedă, cu toporași și garofițe sălbatice, cu hribi și cu ciuperci, cu izvoare și șerpi, — miros care își adună imensitatea în părul femeilor brune, chemând și căprioarele și fiarele din sângele și sufletul bărbatului.

Și de subt părul negru, încărcat de mister, apărea o ceafă albă de fetiță, alb ușor și proaspăt și îngrozitor de gol, ca tremurul de lună plină pe-un izvor, la margine de codru întunecat.

Enăchescu traducea oda lui Horațiu, cu umbra unui faun aplecată peste foaia extemporalului. Și deodată preotul simțise, femeiește, — sau popește — că se întâmplă ceva în jurul lui. Ridicase ochii în fulger și văzuse *pe toate fetele* cu fețele întoarse, privindu-l.

— Vă las repetente!

Nu glasul urlător și spart de bas năpraznic le îngrozise, ci urgia

ochilor negri care păreau că blestemă Sodoma.

Enăchescu, la strigătul preotului, tresăltase, fiindcă până atunci se chinase cu Horațiu și cu dicționarul.

Și întorcând capul, mirată, întâlnise norul de furtună de la spate.

În recreație, Sănătescu venise la banca lui Enăchescu, cerându-i tare un creion, și-n șoaptă:

— Ce-ai făcut la extemporal?

— Poftim creionul.

Sănătescu luase creionul, frământându-l în degete o oră întregă.

Domnișoara Margareta Enășoiu, profesoara de franceză, semăna cu acele cățelușe minuscule, care scot capul dintr-un manșon așezat pe genunchii unei babe, și latră și latră, nepotolite, stridente, focoase, trepidante, încarnând dragălașia copilăriei și ciripitul păsărelor pentru babele surde care nu pot suferi copiii fiindcă-s obraznici, și păsările cerului fiindcă fac necurătenii.

Părinții o numeau „Bombonica”, adică dulce și mică, ceea ce o cam agasa de când era dulce și mică profesoară titulară.

În cancelarie se spunea despre ea că-i mignonă — mignona Margareta — dar că-i argint viu. Într-adevăr, trupește era vibratilă. Pălpăia, făcută din tremur de flăcări ca zborul libelulelor. Capul îi umbla în toate părțile; mâinile ori gesticulau cu febrilitate, ori depănau, ori coseau, ori corectau teze c-un vârf de creionas ascuțit și fântărește neastâmpărat, ori porneau spre gură să îndestuleze pasiunea rozătoare a dinților ei de șoarece, dar se opreau la timp, fiindcă Bombonica vroia să se lecuiască de năravul din școală, pe care-l prigonea necruțătoare la eleve, de când era profesoară.

Totul în ea era mărunț și pripit: trupul, dinții, mâinile, limba roșie și ascuțită de pisică la farfuria cu lapte, bucele blonde ale părului zvăpăiat, ochii miniatural albaștri și tăliuța ei cu solduri de piccolo, cu toate că mânca solid.

Alături de ceilalți oameni — mari de lângă ea — avea viteza mărunțică, sacadată și nervoasă a secundarelor, față de cea potolită a minutarelor, pe cadranul unui ceasornic.

În societate și în cancelarie cultiva surâsul cu gropițe și dințișori albi, al ingenuității.

În clasă însă, era mereu încruntată, ceea ce-i dădea un aer de comică precocitate printre elevele mai înalte și mai femei decât profesoara lor. De asemeni, în clasă se răstea mereu, emițând vorbele groase cu buzele ei de bibelou.

— Stai jos, tâmpito.

Sau:

— Cine ți-a spus idiotia asta?

Sau:

— Nu „lio”. Parcă rage o vacă: liooo, liooo...

Purta tocuri extravagant înalte, cu veleități de pedestal, și nicio dată nu se dădea jos de pe catedră, unde ședea în picioare, cambrată, severă, în profunda tensiune a înălțării, punând în catalog fetelor mari note mici ca și ea. Numai când dădea teze se plimba prin clasă, printre fetele aplecate pe ele.

Autor preferat: Jose Maria de Heredia.

De ce?

— Fiindcă scrie poezii mici, și e poet mare, — spuneau fetele.

★

„Chestia” cu Enăchescu — deși propriu-zis era cu Sănătescu — începuse în timpul unei lecții despre poezii parnasieni. Profesoara observase de pe catedră că Sănătescu nu-i la loc. Fără să-și întrerupă explicația, verificase elevele cu ochii ei iuți și mărunți, luând băncile de-a rândul. Și o descoperise pe Sănătescu în fund între Enăchescu și Baci, cu fața plecată sub bancă, absentă de la lecție.

Continuând să vorbească, se coborâse de pe catedră, făcuse semne enervate fetelor să-și aplece spinările — idioatele pricepeau greu, — și țintind cu ochii banca din fund, strigase ascuțit:

— Sănătescu, Enăchescu și Baci, mâinile sus, nicio mișcare.

Fetele cam bufniseră auzind formula clasică a bandiților de drumul mare în gura cățelușei mâniată.

— Tot la franceză citeam, domnișoară — recunoscuse eleva Sănătescu, întinzând cartea de subt pupitru, cu o mișcare trufașă,

rece, având aerul că acordă o audiență profesoarei.

— Șie Sănătescu, — comentaseră băncile din față, apreciind curajul elevei prinsă în flagrant delict de adulter didactic.

Sănătescu avea darul să intimideze pe multe profesoare. De astă dată însă, deși intimidată în fond de atitudinea sigură și dominatoare a elevei, Margareta își simțea superioritatea.

— Ce-i asta, Sănătescu?

— O carte, domnișoară. Mi-a împrumutat-o Enăchescu.

Enăchescu învinuită pe nedrept și prin surprindere, nici nu tresărise, nici nu protestase. O simplă ridicare de umeri, plictisită și poate dezgustată.

Cartea era „Les Aventures du Roi Pausole” de Pierre Louys, din fericeire într-o ediție neilustrată, cu aparență impunătoare.

— O confisc. Asta-i pedeapsa. Să nu te mai prind, Sănătescu, citind cărți străine în timpul orei.

— Carte franceză, domnișoară, păcat să i-o luați. Autor celebru, aproape clasic...

— Bine-bine, îl cunosc eu mai bine decât voi pe... pe... ăsta...

Cartea era învelită. O deschisese ușor, așa cum filezi cărțile de joc.

Sănătescu o privea cum s-ar uita un uliu la o pupăză.

— Pe Pausole, dar lecturile extrașcolare, acasă. N-o să mă opun tocmai eu la lecturi franceze, dar nu la școală. La școală, carte.

— N-o confiscați, domnișoară, tot carte-i — vorbise Sănătescu parcă poruncindu-i, dar cu aerul ei somnoros și indiferent.

— Sănătescu, nu insista. Eu nu mă joc de-a școala!

Luase cartea, punând-o în geanta ei de marochin cu inițiale mari „de plapumă de zestre”, spuneau fetele.

În recreație, Sănătescu iar venise lângă Enăchescu.

Așteptase, așteptase, așteptase.

— Nu mă întrebi de ce-am spus că tu mi-ai împrumutat cartea?

— Nu.

— Nu ești curioasă? Nu vrei o explicație? Nu vrei să știi titlul cărții? Conținutul? Spune ceva. Întreabă ceva.

— Nu. Vreau să-mi dai pace.

O privise drept în ochi, fără să fie intimidată de marele și

indiscutabilul prestigiu al lui Sănătescu.

— Cred că asta nu-i întâia ta minciună.

Verzi, ochii lui Sănătescu se înnegriară.

— Și tu nu minți?

Niciun răspuns.

— Domnișoara Hamlet!

Nicio replică.

După recreație, Sănătescu venise de-afară cu ochii cam roșii.

★

În seara aceleiași zile, profesoara de franceză răsfoise, culcată în patul ei virginal, pe autorul „aproape clasic”. Deși avea un somn de elevă internă, nu adormise. Dimpotrivă, picantele aventuri ale adolescenților și-ale adolescentelor din nudista țară a Craiului Pausole, îi dăduseră o pasionată insomnie. O noapte întreagă își ronțăise unghiile, reconvertită la vechile năravuri, uitând de Sănătescu, de Enăchescu, de școală, de clasicism, — simțindu-și trupul gol în carte și în pat, având, din când în când, hohotele acele de râs ascuțit ale profesoarelor tinere și nemăritate.

Dar spre dimineață, după ce isprăvise înotul în marea de nuduri tinere a cărții lui Louys, și după ce-și reluate, c-un oftat, sufletul didactic, se îngrozise: Astfel de cărți împrumuta *eleva* Enăchescu *elevei* Sănătescu! Astfel de cărți citea eleva Sănătescu în ora de franceză?

Hotărât, cartea era mai mult decât licențioasă: curat pornografică.

Ce să facă? S-o denunțe pe Sănătescu Dirigintei? S-ar fi făcut de râs în clasă unde avusese imprudența să afirme că-l cunoaște pe Louys mai bine decât elevele: vai, ce enormitate! Ce idioată fusese!

Nereacționând, risca să pară indulgentă elevelor vinovate: două numai, Enăchescu și Sănătescu.

Reacționând, se compromitea în fața clasei.

Se hotărâse să lase baltă lucrurile, dar să privească, la prima lecție, stăruitor și sever, cu dinadinsul, pe elevele vinovate. Adică: „Lasă, lasă! V-am iertat eu, fiindcă-s bună. Dar vă știu cine sunteți!”

Așa făcuse. Pe deasupra, comandase direct de la Paris — nu cuteza să se compromită la librăriile locale — toată opera autorului aventurilor Craiului Pausole.

★

Curând după această întâmplare, apăruse un anunț matrimonial în ziarul „Universul”, cu următorul cuprins:

„Jună profesoară, mignonă, cultă, fină, drăgălașă, inimă sensibilă, picior cambrat, dorește căsătorie f.f.f. urgent, cu domn mignon, care să aibă 1.55 m (un metru cincizeci și cinci) înălțime cu tocuri cu tot, și să știe pe de rost sonetele lui Heredia.

Răspuns însoțit fotografie și certificare metrică a se adresa *Post restante* Iași, pentru *Alunica impacientă*”.

Toți profesorii și toate profesoarele citeau „Universul”.

În cancelarie, confruntată cu farsa, Margareta, arborase gropițele și dințișorii râsului de ingenuă. Dar pe drum, făcuse bucăți o batistă cu broderii de mână, ș-acasă, la masa părintească, în fața farfuriei cu supă de găină, izbucnise în plâns; un paraxân, o criză de nervi.

Înainte a supei, luase o lingură cu apă de flori.

Sănătescu? sau Enăchescu?

Enăchescu? sau Sănătescu?

O insomnie oțetită, cu zvâcnirea de furuncule pe inimă a celor două nume maligne.

Sănătescu era cea dintâi din clasa a opta, frunțașă și gloria școlii. O elevă excepțională. Pe deasupra era personificarea gravității, a seriozității premature. Ș-apoi Balașa Sănătescu, mama ei, cogemite cucoană; ș-apoi Sănătescu tatăl, un om superior...

Enăchescu? în jurul ei, vid. Elevă de nota șapte la franceză, nici premiantă, nici corigentă; tatăl său un bețiv și-un cartosor, avocat dubios...

Sigur, Enăchescu era „perfida de la Universul”. A ei era cartea confiscată și subliniată pe-alocurea cu unghia: asta însemna lectură noaptea, în pat, pe-ascuns, când te ferești de părinți: și Margareta avea experiența acestor lecturi palpitant clandestine.

Și după ce căpătase certitudinea — empiric, ar fi spus D.D.S.B. — năvăliseră și argumentele, între care, hotărâtor, ipocrizia lui Enăchescu, fiindcă de câte ori, după confiscarea cărții, o privise dinadins, stăruitor, sever, cu semne de întrebare, de mirare și puncte, puncte în ochi — punctuația privirilor „cu înțeleș” — Enăchescu